

Dataverzameling via smartphones en tablets

Arnaud Wijnant

Op 6 november vond de NPSO-themamiddag over dataverzameling via smartphones en tablets plaats. Aan de hoge opkomst op deze middag was te merken dat het onderwerp momenteel erg populair is. De telefoons mochten aan blijven tijdens de presentaties. Niet om te bellen, maar om te twitteren over de middag. Hiervoor was speciaal de hashtag #npsomobile gereserveerd. Verschillende organisaties toonden hun innovatieve projecten met behulp van smartphones en andere mobiele apparaten. Veel van de getoonde mobiele applicaties maken gebruik van de talrijke sensoren die in een moderne smartphone te vinden zijn. Op deze manier kunnen onderzoekers het gedrag van mensen direct meten in plaats van indirect door er vragen over te stellen. Vooral de GPS-gegevens zijn populair voor het meten van verplaatsingen. Ook voor de respondent zijn er voordelen. Het verzamelen van data wordt vereenvoudigd door ge-

Dataverzameling door het LISS panel foto Hendri Adriaens

bruik te maken van smartphones. Een voorbeeld is het Tijdsbestedingsonderzoek van het SCP, waarin respondenten in plaats van een dagboek bij te houden de dagelijkse bezigheden op een mobiel kunnen invullen. Smartphones en tablets worden al in verschillende onderzoeken gebruikt, maar de middag liet zien dat er nog veel meer mogelijk is.

www.npsa.net/node/151

ESTS: tekstedities voor mobiele apparaten

Peter Boot

In het uitgeven van historische en literaire teksten en bronnen is de afgelopen jaren veel veranderd. In zijn keynote op de conferentie van de European Society for Textual Scholarship (ESTS) onderkende Manfred Thaller vier generaties van digitale edities: de eerste publiceerde digitaal voorbereide edities nog op papier, de tweede generatie publiceerde elektronisch, vaak op CD-rom, maar de toen gekozen oplossingen zijn nu alweer verouderd. De huidige, derde generatie heeft voluit gekozen voor het internet als publicatieplatform, hoewel de hulpmiddelen om edities te maken qua gebruikersvriendelijkheid hopeloos achter de publicatiemogelijkheden aanhobbelen. En de vierde generatie komt eraan: moeten we tekstedities gaan maken voor mobiele apparaten? De ESTS-conferentie werd gehouden van 22 tot 24 november in Amsterdam. Huygens ING, zelf het resultaat van een recente fusie van een letterkundig en een historisch

GEHOORD & BIJGEWOOND

onderzoeksinstituut gespecialiseerd in de uitgave van historische bronnen, had de conferentie georganiseerd om de historische en letterkundige tradities in bronuitgave dicht bij elkaar te brengen. In veel opzichten bleken de disciplines eigenlijk niet zoveel te verschillen: beide terreinen hebben te maken met dezelfde methodische en technische vragen. Hoe selecteren we ons materiaal? Hoe kunnen we 'leken' inschakelen bij het ontsluiten van bronmateriaal? Hoe richten we een technische infrastructuur in die rekening houdt met de veelheid aan interpretatiemogelijkheden van historische bronnen? Historici en letterkundigen kunnen op deze terreinen nog veel van elkaar leren.

ests2012.huygens.knaw.nl/

DE-conferentie in teken van 'Beter weten!'

Erica Renckens

Stichting DEN (Digitaal Erfgoed Nederland) organiseerde op 3 en 4 december samen met eenmalig partner CATCHPlus de tweejaarlijkse Digitaal Erfgoedconferentie (DE). Het thema van de conferentie was 'Beter weten', de vraag die centraal stond was: 'What can science do for you and what can you do for science?'. Hoewel sommigen vanwege de grote bezuinigingen in de erfgoedwereld bang waren voor een ietwat treurige sfeer tijdens de conferentie, bleek de stemming onder de aanwezigen juist positief en ambitieus. Nederland heeft een leidende positie in Europa en de rest van de wereld als het gaat om

foto Casraker

samenwerking tussen erfgoed en wetenschap, met name op het gebied van digitalisering en infrastructuur. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de rol van Nederland in projecten als CLARIN en Europeana. Dit betekent volgens de sprekers echter niet dat we op onze lauweren kunnen rusten. Zij pleitten bijvoorbeeld voor investeringen in het opleiden van een nieuwe generatie geesteswetenschappers die optimaal in staat zijn gebruik te maken van de digitale mogelijkheden. Daarnaast zouden erfgoedinstellingen zich meer onderling moeten verbinden, zodat data in een bredere context geplaatst kunnen worden. Hiervoor zijn open data onontbeerlijk.

www.den.nl

Workshop CLARIN over relatie met literatuurstudie

Peter Boot

Literaire teksten vragen om een andere benadering dan andere teksten. Of ze nu daadwerkelijk verschillen van andere teksten is de vraag, maar in elk geval worden er andere vragen aan gesteld. Een infrastructuur voor taaltechnologische hulpmiddelen, zoals CLARIN, moet daarmee

rekening houden. Die overweging was de reden voor Els Stronks (UU) en Karina van Dalen-Oskam (Huygens ING en UvA) om met steun van CLARIN een workshop te beleggen waar een aantal letterkundigen en een aantal ontwikkelaars van tools en infrastructuur bijeenkwamen om te praten over de mogelijkheden van (taal)technologie in de studie van literatuur.

De workshop werd gehouden op 29 oktober in Den Haag. In de ochtend liet een aantal buitenlandse experts verschillende mogelijkheden zien. Tim Cole (VS) besprak de eisen die verschillende groepen wetenschappers stelden aan repositories van geesteswetenschappelijk bronmateriaal. Het vormen van een actieve community van wetenschappers is essentieel voor succesvolle repositories. Chris Meister (Hamburg) toonde zijn annotatietool CATMA, dat het interpretatieve werk van de geesteswetenschapper moet ondersteunen: meerlagige annotatie, samenwerking en elkaar tegensprekende bevindingen. Maciej Eder (Krakow) toonde hulpmiddelen voor stilistische analyse van teksten, op zoek naar kenmerken als bijvoorbeeld auteurschap of genre. Mike Kestemont (Antwerpen) en Karina van Dalen toonden een toepassing van zulke technieken speciaal op rijmwoorden.

's Middags werd gediscussieerd over de mogelijkheden die nieuwe technieken boden voor verschillende onderzoeksprojecten. Een duidelijke conclusie was dat de vorming van een community van onderzoekers die zich over deze vragen buigen een belangrijke stap voorwaarts zou zijn.

www.clarin.nl/event/446

VERVOLG VAN PAGINA 1

Volksdeuntjes

De gebruiker kan in de editor deze transcripties bijwerken en melodieën down- en uploaden.

Komend voorjaar

Inmiddels is in het CATCHPlus-project WitchcraftPlus het prototype van de melodieënzoekmachine doorontwikkeld tot een gebruiksvriendelijke toepassing. Komend voorjaar zal de zoekmachine voor iedereen online toegankelijk zijn. "Dan kan op melodieën uit de editor worden gezocht", vertelt De Bruin. "De gebruiker kan bij een melodietje klikken op een knop 'zoek gelijkende melodieën' of zelf een zoekopdracht invoeren door op een keyboard een melodie in te spelen of een MIDI-file te uploaden." Witchcraft staat aan de wieg van

een nieuwe richting onderzoek naar orale cultuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van computationele methoden. In het E-lab Oral Culture werkt het Meertens Instituut samen met verschillende onderzoeksinstituten, onder andere aan het project Tunes & Tales. Volksliederen werden generatie op generatie veelal mondeling doorgegeven, waardoor de verschillende varianten ontstaan die zoekmachine Witchcraft probeert te herkennen. In Tunes & Tales ontwikkelen onderzoekers een model dat deze variaties kan herkennen en voorspellen. Met deze kennis zal de zoekmachine in de toekomst beter varianten van een melodie kunnen herkennen.

www.liederenbank.nl

speelmuziek.liederenbank.nl

AGENDA

6 februari • Amsterdam

Publish open access or perish?

De KNAW organiseert op 6 februari het symposium 'Publish open access or perish?'. Het doel van de middag is om de bewustwording rondom open access te verhogen, onder andere door controversiële onderwerpen met elkaar te bespreken.

www.knaw.nl/Pages/DEF/33/776.html

28 februari • Den Haag

SURF Research and Innovation Event

Wetenschappelijk onderzoek in de 21^e eeuw is ondenkbaar zonder ICT-middelen en -methoden. Tijdens dit event tonen onderzoekers aan hoe multidisciplinair en data-intensief onderzoek wordt ondersteund en versterkt door en met ICT. Deze onderzoeksresultaten kunnen leiden tot nieuwe inzichten en grensverleggende onderzoeksvragen.

www.surf.nl/srie13

4 - 8 maart • Brussel (België)

EU Science: global challenges & global collaboration

Beleidsmakers, wetenschappers en het bedrijfsleven komen samen tijdens deze door het Europese Parlement georganiseerde conferentie om verder te praten over Horizon 2020 en werkpakket 7.

www.globalsciencecollaboration.org/home

2 - 4 april • Washington (Amerika)

Archiving 2013

Dit event is bedoeld voor conservatoren, archivariissen, bibliothecarissen en andere geïnteresseerden uit de culturele erfgoed gemeenschap om samen de uitdagingen op het gebied van digitale bewaring en beheer van dit erfgoed te bespreken.

www.imaging.org

Vanaf 27 februari • Delft/Den Haag

Cursus Data Intelligence

Een cursus bestemd voor medewerkers uit alle wetenschappelijke disciplines die meer willen weten over da-

tamanagement en data-archivering. In 2013 wordt de eerste cursus georganiseerd op de woensdagen 27 februari, 27 maart, 24 april en 22 mei.

dataintelligence.3tu.nl

26 - 30 mei • Montpellier (Frankrijk)

ESWC 2013

Tijdens dit event worden de laatste wetenschappelijke resultaten en technologische innovaties rond semantische technologieën besproken.

<http://2013.eswc-conferences.org/>

28 - 31 mei • Keulen (Duitsland)

lassist 2013

Het thema van de conferentie is Data Innovatie: de toegankelijkheid, zichtbaarheid en duurzaamheid. Dit thema weerspiegelt recente wereldwijde inspanningen van grote overheidsinstellingen tot kleine onafhankelijke onderzoekseenheden om gegevens meer open, toegankelijk en begrijpelijk voor iedereen te maken.

www.iassist2013.org